

Actuala configurație a infracțiunii de abuz în serviciu – claritate sau redundanță?

The current configuration of the crime of abuse in service – clarity or redundancy?

Conf. univ. dr. **Adrian FANU-MOCA***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

This article examines the amendment to Article 297(2). (1) of the Criminal Code by Law no. 200/2023, concluding that this has brought it into line with the Constitutional Court Decision no. 405/2016. The amended text has also been made compatible with the standard of foreseeability, as the concept of „law”, as defined and generically conceptualised in the above-mentioned decision of the Constitutional Court, has been clearly defined in the incriminating text. In the new regulatory context, the incriminating text analysed is, as the Constitutional Court held, predictable in terms of the elements of objective typicality, even if the listing of the legislative acts subsumed under the notion of 'primary legislation', from both a synchronic and a diachronic constitutional perspective, complicates the reading slightly.

Keywords: *objective typicality; abuse in service; law; government ordinance; government emergency ordinance; primary legislation.*

Rezumat

Prezentul articol analizează modificarea adusă art. 297 alin. (1) C. pen. prin Legea nr. 200/2023, concluzionând că prin aceasta s-a realizat punerea lui în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016. Textul modificat a fost compatibilizat și cu standardul de previzibilitate, noțiunea precizată și conceptualizată generic de „lege”, în sensul deciziei instanței de contencios constituțional mai sus indicate, căpătând o definiție clară în textul de incriminare. În noul context normativ, textul de incriminare analizat este, așa cum a reținut și instanța de control constituțional, unul previzibil în ceea ce privește elementele de tipicitate obiectivă, chiar dacă enumerarea actelor normative subsumate noțiunii de „legislație primară”, atât din perspectivă constituțională sincronică, cât și diacronică, complică puțin lectura.

* adrian.fanu@e-uvt.ro.

Cuvinte-cheie: *tipicitate obiectivă, abuz în serviciu, lege, ordonanță a Guvernului, ordonanță de urgență a Guvernului, legislație primară.*

1. Prolegomene

Infraacțiunea de abuz în serviciu este în prezent reglementată de dispozițiile art. 297 din Codul penal¹. La fel ca în vechea reglementare, «legiitorul a optat pentru o incriminare generică a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu de către funcționarul public sau persoanele asimilate acestuia din perspectiva infraacțiunilor de serviciu, în conformitate cu art. 308 C. pen. (...). O asemenea incriminare pune serioase probleme de compatibilitate cu principiul ofensivității dreptului penal, putându-se ajunge ca inclusiv scenarii „derizorii” de încălcare a atribuțiilor de serviciu să intre sub incidența legii penale. Lărgirea textului devine și mai evidentă dacă luăm în calcul extinderea prevăzută de art. 308 NCPC»².

Diacronic privind lucrurile, pornind de la infraacțiunea de abuz de putere reglementată de art. 245 C. pen. Carol al II-lea³, legiitorul nostru a reconfigurat în mai multe rânduri această infraacțiune. Prima modificare importantă a fost realizată prin Decretul nr. 192/1950 și ulterior prin Decretul nr. 318/1958, „care, conjugate, au configurat o normă ce se apropie de norma de incriminare actuală. Astfel, elementul esențial al abuzului de putere nu mai era nerespectarea legii în cadrul exercitării funcției, ci îndeplinirea abuzivă a îndatoririlor de serviciu (oriunde ar fi prevăzute). Totuși, tipicitatea faptei rămânea condiționată de

¹ La momentul intrării în vigoare a Codului penal din 2009, art. 297 dispunea: „(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică. (2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, îngrădește exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe teme de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA”.

² S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială. Analize, explicații, comentarii. Perspectiva clujeană*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 441. Aceiași autori propun revenirea la abordarea tradițională regăsită în Codul penal Carol al II-lea, respectiv „incriminarea punctuală a acelor conduite ale funcționarului care trec pragul ofensivității cerut de dreptul penal”. În acest context, este de observat că în Codul penal Carol al II-lea în art. 245-248 aflate în Secțiunea V. Abuzul de putere a Capitolului I. Delicte săvârșite de funcționarii publici din Titlul III al Părții speciale erau incriminate patru infraacțiuni: abuzul de putere, abuzul de autoritate, excesul de putere și delictul de putere abuzivă.

³ Art. 245 C. pen. Carol al II-lea (publicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 18 martie 1936) dispunea: „Funcționarul public care, uzurpând o atribuțiune, sau abuzând de puterea sa legală, sau depășind limitele competenței sale, ori nesocotind sau violând formalitățile prescrise de lege, ori abătându-se în orice alt mod de la îndatoririle inerente funcțiunii sale, săvârșește un act pe care legea nu-l consideră infraacțiune, în scopul de a procura cuiva, pe nedrept, vreun folos sau de a-i cauza o păgubire de orice fel, comite delictul de abuz de putere și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 6 luni la 2 ani și interdicție corecțională de la unu la 3 ani.

Aceeași pedeapsă se aplică și atunci când faptul se săvârșește în scopul de a constrânge pe nedrept o persoană, să facă, să omită sau să sufere ceva. Tentativa se pedepsește”.

existența unei urmări, de caracterul repetat sau grav ori de comiterea faptei din interese materiale sau din alte interese personale”⁴.

În Codul penal din 1968 legiuitorul a consacrat patru articole abuzului în serviciu: art. 246 – abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor; art. 247 – abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi; art. 248 – abuzul în serviciu contra intereselor publice; art. 248¹ – abuzul în serviciu în forma calificată.

Analizând normele de incriminare în vigoare de-a lungul timpului în această materie, aceiași autori au apreciat s-a înregistrat o „involuție”. Astfel, deși „fapta de abuz de putere avea în vedere încălcarea legii, ea aplicându-se doar atunci când conduita funcționarului public nu constituia o faptă mai gravă (clauza de subsidiaritate legală fiind prevăzută explicit în normă)”, ulterior, după instaurarea regimului comunist, „s-a ajuns să nu mai fie vorba despre o încălcare a legii, ci despre o îndeplinire defectuoasă a atribuțiilor de serviciu, iar clauza legală de subsidiaritate a dispărut din punct de vedere formal, ea rămânând doar la aprecierea organelor judiciare. Normele deveneau astfel un potențial instrument represiv eficient, cât timp, pentru a descrie elementul material al laturii obiective, legea folosea o exprimare generală, fără a arăta în mod limitativ acțiunile sau inacțiunile prin care se puteau comite aceste fapte”. S-a ajuns astfel la situația plastic descrisă de un alt autor⁵: „Prea abuzăm de abuzul în serviciu!”.

2. Configurația actuală a dispozițiilor art. 297 alin. (1) C. pen.

De data recentă, prin art. I pct. 3 din Legea nr. 200/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a altor acte normative⁶, art. 297 alin. (1) C. pen. a fost modificat, textul având următorul cuprins: „Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act prevăzut de o lege, o ordonanță a Guvernului, o ordonanță de urgență a Guvernului sau de un alt act normativ care, la data adoptării, avea putere de lege ori îl îndeplinește cu încălcarea unei dispoziții cuprinse într-un astfel de act normativ, cauzând astfel o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică”.

Așa cum rezultă din lectura Expunerii de motive a Legii nr. 200/2023⁷, în ceea ce privește modificarea art. 297 alin. (1) C. pen., aceasta a fost generată de nevoia punerii în acord a acestor dispoziții legale cu Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016⁸ prin care

⁴ S. Bogdan, D.A. Șerban, *Drept penal. Partea specială. Infrațiuni contra patrimoniului, contra autorității, de corupție, de serviciu, de fals și contra ordinii și liniștii publice*, Editura Universul Juridic, București, 2020, p. 362-363.

⁵ V. Pașca, *Cum a devenit abuzul în serviciu cea mai frecventă infracțiune de corupție*, disponibil la adresa: <https://www.universuljuridic.ro/cum-devenit-abuzul-serviciu-cea-mai-frecventa-infracțiune-de-corupție/>.

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 616 din 6 iulie 2023.

⁷ Disponibilă la adresa <https://cdep.ro/proiecte/2023/200/40/5/em259.pdf>.

⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016.

instanța de contencios constituțional «a statuat că dispozițiile art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”. De asemenea, Curtea a precizat că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară – legi și ordonanțe ale Guvernului».

Pentru a pronunța această soluție, Curtea Constituțională a reținut: «Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că persoana care are calitatea de funcționar în sensul legii penale trebuie să poată determina, fără echivoc, care este comportamentul ce poate avea semnificație penală, Curtea constată că sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează „prin încălcarea legii”. Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor penale criticate cu dispozițiile constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii (a se vedea mutatis mutandis Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015, M. Of. nr. 342 din 19 mai 2015, paragr. 48). De altfel, Curtea reține că art. 19 din Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York, menționează expres că, pentru a exista infracțiunea de „abuz de funcții”, agentul public trebuie să îndeplinească ori să se abțină să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii.

Totodată, Curtea apreciază că raportarea la prescripția normativă trebuie realizată și în ipoteza analizei neîndeplinirii unui act, cu atât mai mult cu cât, în domeniul penal, o inacțiune dobândește semnificație ilicită doar dacă aceasta reprezintă o încălcare a unei prevederi legale exprese care obligă la un anumit comportament într-o situație determinată.

Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că dispozițiile art. 246 C. pen. din 1969 și cele ale art. 297 alin. (1) C. pen. încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), întrucât sintagma „îndeplinește în mod defectuos” nu prevede în mod expres elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată».

Încercând să pună în acord dispozițiile art. 297 alin. (1) C. pen. cu Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016, legiuitorul a alăturat sintagmei „nu îndeplinește un act” sintagma „prevăzut de o lege, o ordonanță a Guvernului, o ordonanță de urgență a Guvernului sau de un alt act normativ care, la data adoptării, avea putere de lege”, iar sintagmei „îndeplinește” pe aceea de „cu încălcarea unei dispoziții cuprinse într-un astfel de act normativ”, concretizând astfel cerința interpretativă indusă prin decizia mai sus menționată a instanței de contencios constituțional. S-a renunțat, prin urmare la formularea generică „nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos”.

Ceea ce lesne se poate observa este faptul că legiuitorul a renunțat, în textul de incriminare al art. 297 alin. (1) C. pen., la utilizarea termenul „defectuos”, care a ridicat problema de neconstituționalitate prin caracterul lui neclar și imprezicibil, în sensul art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului. Este important să reamintim în acest context că, în relație cu acest termen, instanța noastră de contencios constituțional a statuat în

Decizia nr. 405/2016 că «având în vedere specificul dreptului penal, Curtea apreciază că, deși propriu folosirii în alte domenii, termenul „defectuos” nu poate fi privit ca un termen adecvat folosirii în domeniul penal, cu atât mai mult cu cât legiuitorul nu a circumscris existența acestui element al conținutului constitutiv al infracțiunii de abuz în serviciu de îndeplinirea anumitor criterii. Cu alte cuvinte, legiuitorul nu a operat o circumstanțiere expresă în sensul precizării elementelor față de care defectuozaitatea trebuie analizată.

Astfel, Curtea constată că termenul „defectuos” nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuozaitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei „îndeplinește în mod defectuos” din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare».

O altă modificare cu impact semantic important este înlocuirea sintagmei „și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice” cu sintagma „cauzând astfel o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice”. Utilizarea gerunziului („cauzând”), care este un mod verbal nepersonal (nepredicativ) ce exprimă împrejurarea în care se desfășoară acțiunea sau cum se desfășoară acțiunea este mai nimerită pentru că arată cum se desfășoară elementul material – nu îndeplinește un act, respectiv îndeplinește un act –, indicând faptul că neîndeplinirea actului, respectiv îndeplinirea acestuia cu încălcarea „legii” cauzează în mod direct paguba, nemaitrebuind dovedită o altă acțiune, fapt ce este întărit de adverbul „astfel” poziționat imediat după verbul gerunzial „cauzând”.

Modificarea realizată în textul art. 297 alin. (1) C. pen. a fost extinsă de legiuitor și cu privire la dispozițiile art. 246 și 248 C. pen. din 1968 în cazul în care, ca urmare a aplicării principiului legii penale mai favorabile, acestea din urmă reprezintă legea mai favorabilă, art. V alin. (1) din Legea nr. 200/2023 dispunând: «În situațiile în care Legea nr. 15/1968 privind Codul penal al României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 16 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare, este aplicabilă ca lege penală mai favorabilă, prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul art. 246 și 248 se înțelege „îndeplinește un act prin încălcarea unei legi, a unei ordonanțe a Guvernului, a unei ordonanțe de urgență a Guvernului sau a unui alt act normativ care, la data adoptării, avea putere de lege».

Alin. (2) al textului art. 297 C. pen. a rămas nemodificat, acesta nefiind vizat până în prezent de nicio problemă de compatibilizare cu dispozițiile constituționale.

3. Analiza constituționalității modificărilor aduse art. 297 alin. (1) C. pen. prin Legea nr. 200/2023

Pe lângă critica vizând introducerea unui prag valoric pentru paguba realizată și a unei anumite intensități a vătămării pentru a se putea reține infracțiunea de abuz în serviciu, pe care art. I pct. 3 din Legea nr. 200/2023 nu a rezolvat-o, deși era stabilită prin chiar Decizia

Curții Constituționale nr. 405/2016 în paragr. 75⁹, problemă care, însă, nu va face obiectul unei analize în prezentul studiu, prin Decizia Curții Constituționale nr. 283 din 17 mai 2023¹⁰ a fost respinsă și obiecția de neconstituționalitate care viza sintagma „sau de un alt act normativ, care, la data adoptării, avea putere de lege” din cuprinsul art. I pct. 3 Legea nr. 200/2023, în ceea ce privește neîndeplinirea condițiilor de calitate a unei norme legale. S-a susținut în obiecția de neconstituționalitate că, din cauza caracterului său general, aceasta „crează confuzie, putând da naștere unor interpretări și aplicări neuniforme și arbitrare”. S-a mai arătat că „alăturarea acestei sintagme unei enumerări ce privește legile, ordonanțele și ordonanțele de urgență nu face decât să creeze confuzie cu privire la sfera actelor normative de reglementare primară ce nu trebuie să fie încălcate de funcționarul public. Acesta din urmă este pus în imposibilitatea de a prevedea într-o măsură rezonabilă și de a-și ajusta conduita în funcție de reglementările legale”.

Prima facie, instanța de contencios constituțional a statuat că „noua reglementare criticată în cauza de față definește și clarifică standardul obiectiv al atribuțiilor de serviciu care trebuie evaluate și reținute pentru a se întruni elementele constitutive/tipicitate a infracțiunii de abuz în serviciu”.

Curtea Constituțională a reținut că „legiuitorul, printr-o enumerare exhaustivă, precizează și conceptualizează noțiunea generică folosită de Curtea Constituțională în dispozitivul Deciziei nr. 405 din 15 iunie 2016, aceea de lege”. Mai mult, se arată că acesta „a apelat la descifrarea considerentelor deciziei, care au făcut trimitere la noțiunile de lege, ordonanță sau ordonanță de urgență. Curtea, prin deciziile pe care le pronunță, are obligația constituțională de a se raporta la dispozițiile Constituției din 1991 și, prin urmare, în decizia anterior menționată, s-a referit în mod exclusiv la actele de reglementare primară reglementate prin Constituția din 1991. Însă este evident că în ordinea constituțională actuală există situații în care acte de reglementare primară preconstituționale (legi, decrete) au fost receptate ca atare, iar acestora nu li se poate nega puterea normativă, dar nici nu se poate afirma că sunt o emanație a ordinii constituționale instaurate prin adoptarea Constituției din 1991.

Funcția abrogativă a Constituției în raport cu actele normative preconstituționale, reglementată de art. 154 alin. (1) din Constituție, nu se impune prin ea însăși. Ea presupune confruntarea dintre Constituție și dispoziția legală anterioară, pentru a face aplicarea principiului *lex posterior derogat priori* și a asigura supremația Constituției asupra actelor inferioare. Iar această confruntare nu reprezintă altceva decât o formă a controlului de constituționalitate. (...) Pentru a reține că un act normativ a fost receptat în noua ordine constituțională instaurată ca urmare a intrării în vigoare a Constituției din 1991, Curtea are în vedere, pe de o parte, activitatea legislativă ce a privit actul normativ în discuție și, pe de altă parte, aplicarea continuă a actului normativ de către autoritățile publice. Îndeplinirea

⁹ Aceeași problemă a mai fost analizată de Curtea Constituțională și prin deciziile nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017, nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019, și nr. 518 din 6 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 765 din 26 septembrie 2017.

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 488 din 6 iunie 2023.

acestor condiții alternative duc la concluzia că actul normativ reflectă realitatea socială și este receptat în și de noua ordine constituțională, ceea ce îl califică drept un act de reglementare primară, o lege, în sens larg (a se vedea în acest sens Decizia nr. 498 din 10 mai 2012 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 28 iunie 2012), astfel că verificarea constituționalității sale materiale în raport cu noua ordine constituțională va reveni Curții Constituționale (și nu instanțelor judecătorești)”.

Prin urmare, enumerarea realizată de legiuitor în cuprinsul art. 1 pct. 3 din Legea nr. 200/2023 cu privire la actele normative a căror încălcare atrage reținerea infracțiunii de abuz în serviciu „are în vedere, de principiu, actele de reglementare primară adoptate sub imperiul Constituției din 1991, în sens formal și material. Dacă legiuitorul s-ar fi limitat mărginit la această enumerare, nu ar fi acoperit însă sfera actelor normative preconstituționale. Alăturând în schimb sintagma criticată, a realizat, în mod implicit, o asimilare a legii preconstituționale (adoptată, spre exemplu, sub imperiul Constituțiilor din 1923, 1938, 1948, 1952, 1965, după caz, sau Decretului-lege nr. 92/1990) cu legea, în sens de act de reglementare primară adoptat de autoritatea legiuitoare a țării, având în vedere însăși titulatura ei. În schimb, întrucât există acte de reglementare primară preconstituționale în privința cărora nu se poate face o astfel de asimilare/ conversie (spre exemplu, decretul normativ ale Consiliului de Stat adoptate sub imperiul Constituției din 1965), având în vedere natura și denumirea lor, precum și emitentul acestora, reglementarea criticată acoperă, în mod expres, și această sferă a actelor de reglementare primară”.

Curtea Constituțională identifică un dublu rol pentru sintagma criticată: „pe de o parte, asimilează, implicit, conceptual legea preconstituțională cu legea adoptată după Constituția din 1991, ceea ce înseamnă că noțiunea de lege folosită acoperă actele de reglementare primară care au această titulatură în regimul constituțional în care au fost adoptate, iar, pe de altă parte, în mod explicit atrage în sfera actelor de reglementare primară a căror încălcare conduce la reținerea infracțiunii de abuz în serviciu pe cele care la data adoptării lor aveau putere de lege, adică erau considerate, de asemenea, acte de reglementare primară”. În acest context, Curtea a mai arătat că sintagma analizată nu este singulară în cadrul reglementărilor Codului penal, fiind identificată și în art. 173 din Codul penal, care prevede că „prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege”.

În ceea ce privește standardul de previzibilitate impus de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituția României, revizuită, instanța de control constituțional a arătat că „normele juridice în discuție reglementează conduite, atribuții, competențe în domeniul specific de activitate al subiecților activi ai infracțiunii, și anume funcționari publici (art. 297) sau funcționari (art. 308), care se prezumă că își cunosc atribuțiile privitoare la serviciul pe care îl prestează, fiind profesioniști în domeniul de activitate în care acționează. Așadar, un funcționar cu pregătire și abilități medii își cunoaște responsabilitățile care derivă din actele normative existente pe care le aplică, poate face diferența între acte de reglementare primară și secundară, indiferent de regimul constituțional sub care au fost adoptate. Acesta are puterea de a discerne în mod rezonabil între actele normative primare existente și

normele derivate din acestea pentru a putea să prevadă și să conștientizeze că fapta sa ilicită ține de domeniul răspunderii penale, civile sau disciplinare, după caz. Cu alte cuvinte, norma criticată nu pretinde ca subiectul activ al infracțiunii să dețină cunoștințe specializate și avansate de drept constituțional, ci o minimă aplecare și înțelegere a cadrului legal aplicabil profesiei, meseriei sau funcției sale”.

Având în vedere aceste argumente, Curtea a conchis că „nu se poate susține că textul criticat induce o lipsă de previzibilitate în cadrul normativ existent sau că ar conduce la o insecuritate juridică. Din contră, clarifică, din perspectiva conținutului constitutiv/elementelor de tipicitate a infracțiunii de abuz în serviciu, implicațiile obligațiilor rezultate din actele normative primare adoptate înainte de Constituția din 1991 și care au fost receptate în acest cadru constituțional”.

Ulterior pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 283 din 17 mai 2023, legea a fost promulgată de Președintele României, modificarea adusă textului art. 297 alin. (1) C. pen. intrând în vigoare.

4. Concluzii

Modificarea adusă art. 297 alin. (1) C. pen. prin Legea nr. 200/2023 a realizat punerea în acord a acestuia cu Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016, prin care s-a constatat că dispozițiile anteamintite sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul lor se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”. Astfel, în urma modificării, textul normativ vizat a fost compatibilizat și cu standardul de previzibilitate, noțiunea precizată și conceptualizată generic de „lege”, în sensul deciziei instanței de contencios constituțional mai sus indicate, căpătând o definiție clară în textul de incriminare. Încercând să realizeze o enumerare exhaustivă, legiuitorul s-a inspirat din dispozițiile art. 173 C. pen., care definesc noțiunea de „lege penală”, alăturând actelor normative cu putere de lege reglementate de Constituția României, revizuită – legi și ordonanțe (simple și de urgență) ale Guvernului – sintagma complinitoare „sau de un alt act normativ care, la data adoptării, avea putere de lege”. În noul context normativ, textul de incriminare analizat este, așa cum a reținut și instanța de control constituțional, unul previzibil în ceea ce privește elementele de tipicitate obiectivă ce au fost conceptualizate constituțional prin Decizia nr. 405/2016, chiar dacă enumerarea actelor normative subsumate noțiunii de „legislație primară”, atât din perspectivă constituțională sincronică, cât și diacronică, complică puțin lectura. Fără a fi în mod necesar o critică, poate ar fi fost mai înțeleaptă adăugarea unui alineat art. 297 în care noțiunea de „lege” să capete o definiție legală introdusă prin sintagma „în sensul prezentului articol”, cum se întâmplă, spre exemplu, în cazul textului art. 324 C. pen.¹¹.

¹¹ Art. 324 alin. (3) C. pen. are următorul cuprins: „Prin înregistrare tehnică, în sensul prezentului articol, se înțelege atestarea unei valori, greutăți, măsuri ori a desfășurării unui eveniment, realizată, în tot sau în parte, în mod automat, prin intermediul unui dispozitiv tehnic omologat și care este destinată a proba un anumit fapt, în vederea producerii de consecințe juridice”.

